

ES/INF
Martin Löwing

Möte i användarrådet för FoU-statistik 22 november 2018

Närvarande:

Göran Marklund, Vinnova, ordförande
Lars Bager-Sjögren Tillväxtanalys
Karl Westberg, Näringsdepartementet
Gustav Hansson (ers. M. Hall), Vetenskapsrådet
Roger Svensson, Institutet för Näringslivsforskning
Ingrid Pettersson, Universitetskanslersämbetet
Eva Marie Rigné, Sveriges Kommuner och Landsting
Martin A Wikström, Kungl. IVA
Olof Sandberg, RISE AB

Från SCB:

Cecilia Hertzman ES/LEDN
Christian Schoultz ES/INF
Martin Löwing ES/INF sekr.
Amanda Hansson ES/INF
Nils Adriansson ES/INF
Petter Ehn Wingårdh ES/INF
Björn Forssell ES/INF

Frånvarande:

Mats Johnsson, Utbildningsdepartementet
Marianne Hall, Lunds Universitet (tidigare VR)
Peter Johansson, Teknikföretagen

1 Formalia

- 1a. Ordf. öppnar mötet och hälsar alla välkomna
- 1b. Karl Westberg väljs till justerare
- 1c. Dagordningen godkänns
- 1d. Anteckningarna från föregående möte godkänns
- 1e. Kort presentationsrunda

2 Information om SCB och ES/INF

Cecilia Hertzman börjar med att presentera vad som händer på SCB i stort, men främst på Avdelningen för ekonomisk statistik (ES). SCB arbetar fortsatt med bortfallsfrågorna för individundersökningar. Man har lämnat bort delar av insamlingen till extern aktör och lagt mer resurser på att minska bortfallet. Rådet om den officiella statistiken arbetar med att ta fram en gemensam målbild tillsammans med statistikansvariga myndigheter. SCB:s strategi 2020 går in i ett nytt strategiarbete där man ser över befintlig strategi. Strategi 2020 går i korta drag ut på att SCB ska tillgodose användarnas behov av statistik med hög kvalitet, göra det lätt att lämna rätt uppgifter, vara en eftertraktad partner för uppdrag samt vara en respekterad aktör i det nationella och internationella statistiksamarbetet. Vidare har övergångsbudgeten kommit, vilken ger oförändrat anslag till SCB. Användarrådet har fått besvara en enkät om rådets funktion, SCB ska kommunicera resultatet av undersökningen för användarrådet när dessa kommer.

Vad gäller enheten för IKT, näringslivets konjunktur och FoU kommer Oxana att komma tillbaka från föräldraledighet någon gång efter nyår. Martin börjar arbeta på UKÄ i januari. Vad gäller UKÄ har det också tagits fram ett beslut för samverkan mellan SCB och UKÄ.

3 Rapportering från andra sammankomster

Martin Löwing rapporterar från workshopen den 17/10 2018 om samverkansindikatorer

På workshopen diskuterades behovet av att mäta samverkan samt hur detta i så fall kan genomföras. Finns ett önskemål om att mäta samverkan inom forskning. Man upplever att samverkan ökat men att det saknas indikatorer på att detta faktiskt skett. Det finns implikationer med att samverkan ej är definierat och målet med samverkan ej är preciserat, vi behöver kunna precisera nyttan av indikatorer för att kunna prioritera vad som bör mätas. Detta är ett problem då olika aktörer kan ha olika syften med samverkan. Innan det finns samsyn kommer SCB inte gå vidare med strategier för att mäta samverkan utan väntar in struten (se SoU.se) samt tydligare preciseringar.

Martin Löwing och Amanda Hansson rapporterar om NESTI-möte på OECD i oktober

SCB bjuds årligen in till NESTI (*Working party on national experts of science and technology indicators*) för att diskutera statistiskt arbete inom STI (Science, technology and innovation). Fokus på mötet var digitalisering och flera exempel för att mäta digitaliseringens effekter på FoU och innovation lyftes. Vidare diskuterades mått på AI (OECD har bla satt samman en grupp som arbetar med att ta fram en

definition) och exempel på hur teknologiskt orienterade frågor kan användas i befintliga undersökningar presenterades.

NESTI-mötet inleddes med en heldagskonferens om offentlig finansiering av forskning och innovation. Det fördes diskussioner om hur det offentliga bör fördela sina medel för att få så hög måluppfyllelse som möjligt, om skatteincitament eller direkt stöd är mest effektivt. Internationella experter (både från policy och akademi) presenterade sin forskning, OECD presenterade sitt *MicroBeRD*-program och framtida indikatorbehov diskuteras. SCB kommer bidra med data till *microBeRD* och för skatteincitamentsanalyser.

Vad gäller innovationsstatistiken presenterades den nya Oslomanualen under mötet. Manualen ska bredda innovationsbegreppet och inkludera även innovation utanför företagssektorn. Vidare innehåller manualen fler praktiska exempel. För SCB innebär förändringen av manualen f.n. främst anpassningar av CIS-enkäten. Detta diskuterades även under NESTI-mötet. EU vill göra det lättare att skapa innovationsprofiler och har därför flyttat fram (och utökat antalet) frågor om kunskapsflöden, strategier och IPR till enkätens främre delar för att samla information om alla typer av företag. Arbetet med implementeringen av OM kommer fortsätta under nästa år.

Avseende FoU diskuterades hur det nya globaliseringsavsnittet i senaste Frascatimanualen har implementerats sedan lanseringen 2015. Man har ambitioner om att mäta FoU-flöden globalt samt studera vart värdet uppstår. På ämnet nämndes att Vinnova finansierar flera projekt som arbetar med att titta på globala värdekedjor. Bl.a. tillsammans med SCB där resultat förväntas till våren. Pågår ett samarbete mellan statistikbyråerna i nordnord, försöker mäta vart förädlingsvärde uppstår. MNE-pilot, sprunget ur det irländska fallet.

IVA om FoU-barometern

IVA har tidigare arbetat med ett FoU-index men kommer istället fokusera på barometerdelen och jobba med kvalitativa undersökningar med företaget för att se på investeringsklimatet för FoU i Sverige. Arbetet kommer förhoppningsvis vara klart innan forskningsproppen.

SKL gör innovationsbarometer

Inte orelaterat till den nya utgåvan av Oslomanualen har Danmark, Norge och nu Sverige via SKL tagit fram data på innovation i offentlig sektor.

4 Ämnesområdet forskning, innovation och digitalisering

Petter Ehn Wingårdh presenterar utkast på eventuellt förslag till ett nytt ämnesområde

Tanken är att ämnesområdet i högre utsträckning ska följa internationella standarder, ge ett område som får allt ökad betydelse en tydligare hemvist samt samla IKT-statistiken. Förslaget presenterades för diskussion om vilka för och nackdelar ett sådant ämnesområde skulle kunna föra med sig.

UKÄ: vad finns det för direkta vinster? Finns tydlig koppling mellan områdena men är inte kopplingen mellan utbildning och forskning tydligare? Idag finns ett ämnesområde som heter Utbildning och forskning och under det finns det ett statistikområde som heter Forskning och ett som heter Högskoleväsendet. Ett eget ämnesområde för forskning, innovation och digitalisering skulle leda till minskad integration med statistik om utbildning. [Utbildning och forskning är delar av lärosätenas verksamhet som är mycket integrerade med varandra och det kan med det kommande utredningsförslaget om ett nytt resurstilldelningssystem knytas ännu närmare varandra.](#) . En ingång på hemsidan till statistik om forskning, innovation och digitalisering skulle kunna få samma effekt som presenterat förslag.

RISE: Bra anpassning till hur läget ser ut, mycket diskussioner om digitalisering och IKT, viktigt att få med it-statistiken på ett bra och samlat sätt.

SKL: Rimligt förslag baserat på presentationen, anpassat efter hur det ser ut i övrigt. Ger en tydligare anknytning för regionerna.

VR: Hur påverkar förändringen produktionen av statistiken? Gör en analys av vilken statistik handlar mellan stolarna, var placerar man dem? Påverkar detta statistiken?

UKÄ: SCB kommer att göra en översyn nästa år av statistikområden och kommer då att gå ut med en enkät till de statistikansvariga myndigheterna . Kan vara relevant att vänta in resultat från denna. Bör också kontrollera hur stort ett ämnesområde brukar vara, detta skulle antagligen bli ett relativt litet område. Kan finnas synpunkter från andra befintliga ämnesområden (utöver utbildning och forskning).

Vinnova: Finns olika saker man bör titta på, tjänar vi på det i våra processer? Tjänar vi på det gentemot internationella organisationer? Och går informations/kommunikationssättet av statistik att lösa på andra sätt? Var är samordningsvinsterna som störst?

IVA: förändringen känns logisk. Men förstår att det kan bli problem i målet att kunna mäta relationen mellan forskning och utbildning.

SCB: En vinst vi kan nämna nu är att det skulle bli en kvalitetsuppföljning för hela området, något som inte kan göras samlat idag.

RISE: Ska man sitta fast i sina områden? Kan finnas andra kontaktytor, digitalisering kommer antagligen få en stor roll framöver.

UKÄ: Bör avvakta översynen av alla statistikområden. Detta förslag med ett eget ämnesområde kommer att vara ett inspel till hela översynen.

TA: all forskning kanske inte bör ligga på en och samma avdelning

VR: Om högre utbildning skulle hamna mellan stolarna kanske dessa kan ingå i två kvalitetsuppföljningar?

SCB bör tydliggöra på vilket sätt statistikproduktionen blir bättre och varför den blir det bättre. Det krävs regeringsbeslut för att ta fram nya ämnesområden och SCB kommer ta upp frågan med användarna igen om vi går vidare med förslaget.

5 Förändringar och prioriteringar inom FoU-statistiken

Martin presenterar prioriteringsfrågor för FoU-statistiken

Med anledningen av den dåliga kvaliteten i skattningarna för den privata icke-vinstdrivande sektorn i årets insamlingsomgång vill SCB stämna av vilka behov som finns hos användarna inför utformningen av kommande undersökningar. Vi är skyldiga att lämna vissa skattningar enligt EU reglering men kan i stort styra både insamlingsmetoder och vilka variabler som är viktiga att ta fram med bra kvalitet. För årets undersökningsomgång av PNP kommer enbart total egen FoU, total utlagd FoU samt årsverken/antal personer uppdelat på kön presenteras. Osäkerheten är för stor för finare redovisning.

Användarna ser ett behov av framförallt utlagd FoU. Egen FoU måste inte nödvändigtvis genomföras varje insamlingsomgång men bör undersökas vissa år för att kunna modellskattas mellanåren. Det är framförallt PNP som finansiär man vill fånga. Detta bör ej skattas med hjälp av vad övriga sektorer uppskattar att PNP finansierat i deras FoU eftersom det inte behöver betyda att finansieringen genomfördes under referensåret. Vidare nämndes att det är viktigast att få med de stora kända stiftelserna. Annars blir skattningarna missvisande.

För att allokera resurserna på ett bättre sätt behöver SCB veta vilka behov som finns. Eventuellt är det viktigare att mäta mikroföretagens FoU. En sådan undersökning skulle kunna sammanfalla med år vi modellskattar PNP och tvärt om. Flera användare anser att det hade varit bra att mäta FoU i mikroföretagen, även FoU bland enskilda näringsidkare.

Frågan kan diskuteras vidare på kommande användarrådsmöten.

6 Huvudresultat från 2017 års undersökningar

Martin Löwing och Nils Adriansson presenterar resultat från årets undersökningar

Inför årets insamlingsomgång har den förfinade definitionen av FoU från Frascatimanualen använts. Uppgiftslämnarna har också fått tillgång till definitionen i enkäten, tidigare låg den i bilagan till undersökningen. Detta kan ha påverkat uppgiftslämnarna, vilket man bör ha i beaktande. Tanken är att svaren ska bli mer rättvisande. SKL säger t.ex. att deras medlemmar upplevt att det är lättare att besvara enkäten.

I företagssektorn har egen FoU ökat till 111 miljarder. Analyser av förändringen för varu- respektive tjänsteproducerande företag bör tas med försiktighet då en stor FoU-aktör klassats om. Även antalet årsverken ökade men fördelningen mellan könen är konstant sedan 2007. Endast 22% av årsverken utfördes av kvinnor.

Även inom offentlig sektor har utgifterna för FoU ökat. Samtliga delsektorer utom de lokala och regionala FoU-enheterna har ökat. Kommunerna står för den högsta ökningen procentuellt. Detta kan till viss del bero på att kommunerna startar forskningsstiftelser utför mer egen forskning som tidigare lades ut på närmsta lärosäte. Att viss verksamhet som tidigare låg hos lokala och regionala FoU-enheter gått till regionerna kan också ha effekt på resultatet. Analyser av antal personer bör tas med försiktighet, antal årsverken är mer stabil. Framöver kommer man fortsatt se över enkäten och hur alfmedel ska behandlas i offentlig sektor.

UoH-sektorn är den mest stabila vilket dels bygger på underlaget vi får från UKÄ över lärosätens ekonomi. I denna sektor skattas utlagd FoU till noll. År 2017 minskade antalet årsverken vilket inte hänt tidigare. Kan bero på att man slopat utbildningsbidraget, men användarna tycker ej detta låter troligt. VR lyfter att det skulle kunna bero på att basanslaget ökat för att ge bättre villkor för anställda, och att anslaget då gått upp men inte nödvändigtvis tiden man spenderar på forskning. Utgifterna och årsverken inom forskningsområdet teknik har gått ner vilket kan vara anmärkningsvärt då det är ett prioriterat område. Man

lyfter dock att detta skulle kunna bero på att gränsdragning mellan naturvetenskap och teknik kan vara svår.

7 Möten inför nästa år samt övriga punkter

Datum för nästa rådsmöte satt till 11/4 2019

Övriga punkter:

- Finns önskemål om rapport då tabeller och diagram som publicerades i statistiskt meddelande nu inte inkluderas i den kortare statistiska nyheten – Det kommer en rapport under våren, då kommer även behov från användare stämmas av. Dessa behov kan preciseras mailledes under våren.
- Om man vill lämna sin post i användarrådet hör man av sig till Amanda.Hansson@scb.se, behöver få besked senast i början av nästa år
- Att hålla utkik efter: STRUT kommer i februari, FoU-barometern
- Eventuella diskussioner på kommande möte: tolkning av resultatet, eventuellt ämnesområdet samt prioriteringar inom FoU-statistiken.